

ZÁRÓDOLGOZAT
Munkácsy Barbara

KRE BTK FOKSZ
Televíziós műsorkészítő

Elvis Presley, a média első szupersztárja

2015

Konzulens: Váradi Ferenc

Elvis Presley, a média első szupersztárja

„Az imidzs egy dolog és az ember maga egy másik. Nagyon nehéz megfelelni egy imidzsnek.”

(Elvis Presley 1972. június 8.)

Előszó

Nagy figyelmet kapó, központi szerepet játszó példaképek mindig is voltak az emberiség történetében. Szeretnék a sztárság, a sztárrá válás folyamatáról írni, leírni a különbségeket a mai, és az első szupersztárok között. Érdekes megfigyelni, a sztárkultusz milyen jól demonstrálja a társadalmi értékek változását. Míg az ókorból főként filozófusok, hadvezérek nevét tartotta fent a történelem, ma már inkább színészek, zenészek, modellek, botrányhősök neve él a köztudatban, róluk írnak a sajtóorgánumok, őket közvetíti a média. Már az ókorban is, ha valaki kiemelkedő volt valamiben, ráadásul valamilyen szinten közszereplő is volt – gyakran, nagy nyilvánosság előtt jelent meg - akkor kitüntetett figyelemmel ruházták fel az emberek, számon tartották őket, hallgattak rájuk. Így kezelték az uralkodók, hadvezérek mellett a szónokokat, filozófusokat is. Mennyire kell egy hírességnek értékeket közvetítenie ahhoz, hogy példaképpé váljon? Hogyan hatnak ezek a sztárok a média segítségével az emberekre, illetve mi a média szerepe ebben? Ezek mai korunk kérdései. Teljesen más számított régen: keveset tudunk arról, hogy Oroszlánszívű Richárd milyen színű cipőt hordott, ki volt a legjobb barátja, vagy hogy egyáltalán hogy nézett ki, ám annál többet tudunk katonai és uralkodói kvalitásairól és sikereiről. Ma már a hírességek nem tudnak úgy létezni, hogy ne osszák meg magánéletüket, ne engedjenek betekintést életük minden percébe. Valamilyen szinten a sztársághoz ez a fajta exhibicionizmus is szükséges, legalábbis ahhoz, hogy valaki hosszú ideig sztár tudjon maradni. A rajongóik kíváncsiak arra, hogy mit viselnek, milyen helyekre járnak, a hírességek pedig ezt megadják az embereknek. Dolgozatomban azért szeretnék a sztárkultusz fogalmával, változásával foglalkozni, mert véleményem szerint ez egy nagyon aktuális, és érdekes téma, mely folyamatosan változik. Korosztályomat erősen érinti, személy szerint engem is nagyon érdekel, és szorosan

kapcsolódik az emberek mindennapjaihoz. Tanulmányaimmal is szoros kapcsolatban áll, ugyanis tanáraink gyakran ösztönöztek minket a mai médiatermékek fogyasztására és elemzésére - arra, hogy járjunk nyitott szemmel, figyeljünk a média üzeneteire, és hogy ezek hogyan manipulálnak minket, hogyan hatnak ránk. A médiasztárok valamilyen szinten a mai média szolgálatában állnak, és közvetítik az üzenetét akaratlanul is, például a szépségideál kérdésében. Tanulmányaink során sokat tanultunk ezekről a fajta médiaüzenetekről, és ezek változásairól. Azért választottam Elvis Presleyt, és emeltem ki, mint a média első szupersztárját, mert az ő életén, és azon, ahogy azt a média közvetítette, remekül lehet látni, mi tesz egy sztárt sztárrá, milyen rögzös utat kell végigjárnia egy embernek, hogy eljusson a világhírnévig. Ő volt az első, akit ennyire „totálisan” minden csatornán közvetített a média. Vállalta ezt a szerepet, emellett fontos volt számára hogy ezt jótékony és ne csak önző célokra fordítsa (például 1956-ban Magyarország felé), mivel tudta, hogy rengeteg ember számára szolgál példaképül.

A sztárkultusz kezdetei

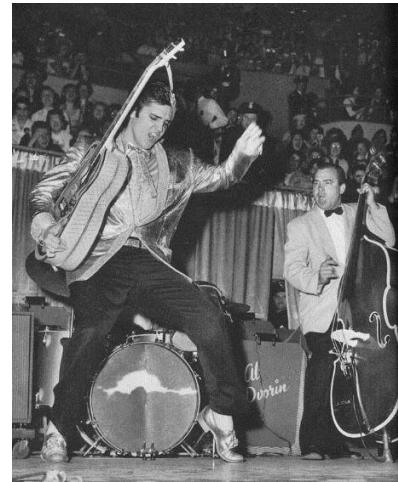
Ma is nagyon aktuális foglalkozni a bálványimádás kérdéskörével, melyet már a Biblia is tilt. Ez végigkíséri az emberiség történetét, azonban folyamatosan alakul, és formálódik. Az Ószövetségben is előfordul sokszor a „bálvány” szó melynek jelentése (elohim) isten. Ez anticipálja, hogy valamely magasabb rendű dolgot jelöljön a nyelvben, valamit, ami nem egyenrangú a földi léttel. Ez lehet természeti jelenség, egy tárgy, egy földrajzi hely, vagy személy is. Ezeket az emberek istennek kijáró imádatban részesítik. Fontos megjegyezni, hogy valami attól lesz bálvány, hogy annak tartják. Mindig is az emberek fogják meghatározni mit követnek, mit imádnak, és sok esetben ez nem feltétlenül jelent tényleges értékeket. Ám azt már a Biblia is kimondja, hogy a bálványimádás sosem jó. Hogyha valami, vagy valaki ekkora társadalmi figyelmet kap, ha valaminek ilyen óriási az ereje, hogy az emberek bármit megtegyenek érte - lopjanak, hazudjanak, vagy akár öljenek érte - az sosem célravezető. Az ősemberek korában a halandó emberek (mindenki, aki a földön élt) majdhogynem egyenrangúak voltak, a kiválasztott közvetítők (például sámánok) kommunikáltak az istennel, akik nem a földi világhoz tartoztak. Később az első civilizációk megjelenésével választott tisztségviselők kiemelkedtek az emberek közül, és uralkodtak a nép fölött. A császárokban, királyokban, szultánokban az a közös, hogy halandó ember létükre mégis istenként tisztelték őket, minden kérésüknek eleget tettek, az emberek leborultak, ha meglátták őket, cserébe tőlük is egyfajta útmutatást

kértek. Itt már elkezdődött egyfajta sztárkultusz, csupán a mérce volt más, és az értékek, amik számítottak az adott korban. Az emberek mindig is megkeresték a saját „sztárjaikat”.

Elvis robbanásszerű indulása a rádió és a televízió segítségével

Elvis Aaron Presley 1935. január 8.-án született a Mississippi állambeli Tupelóban, egy meglehetősen szegény, de szerető családba. Ikertestvére születésükkor meghalt, és az anyukájának később nem lehetett már gyereke, így egyedüli fiú volt, aki nagyon szoros kapcsolatot ápolt édesanyjával, Gladyszel. Sosem vett zeneórákat, sosem tanult énekelni, templomba járt a családjával, eleinte csak ott énekelt. 10. születésnapjára egy gitárt kapott a szüleitől, azon gyakorolt sokat. Még ebben az évben indult egy tehetségkutató versenyen, a helyi vásáron. Az egyik barátja elvitte a külvárosba, a feketék lakta negyedbe, ami nagy hatással volt rá, mert itt hallott először feketék által játszott blues és gospel zenét. Később iskolai rendezvényeken is szerepelt, de állítólag annyira szégyenlős volt, hogy sokáig csak sötétben volt hajlandó fellépni. Zárkózott, és magának való gyerek volt, de a zenét nagyon szerette. 13 éves korában beköltöztek a közeli városba, Memphisbe. Gimnáziumban elég különcnek számított, saját stílusa volt, hosszú haja (mellyel később divatot teremtett), nem olyan rövid, mint a többi gyereknek. Pizskálták is miatta, előfordult, hogy a többi gyerek berángatta őt a mosdóba, hogy lenyírják a haját. Egy idősebb iskolatársa, Red West (későbbi barátja és testőre) azonban megvédte őt. Első fizetéséből lemezeket és egyéni stílusú ruhákat vett. Jegyszedőként, és kamionsofőrként is dolgozott. Zenei karrierje a Sun Records stúdióban kezdődött, ahova azért ment, hogy az édesanyjának vegyen fel egy számot ajándékba. A stúdió tulajdonosa, Sam Phillips meghallotta őt énekelni, és mondta neki, hogy egy nap még keresni fogja. Régóta mondogatta, hogyha találna egy fehér fiút fekete hanggal, egymillió dollárt keresne vele. Elvisnek pedig pont megfelelő hangja volt ehhez. Hamarosan vissza is hívta, hogy énekeljen fel neki néhány számot. Első slágere, amelyet leadtak a rádióban az eredetileg Arthur Crudup által írt és játszott szám volt, a That's All Right Mama. Ez 19 éves korában jelent meg, és két héten belül Amerika összes déli államában ismertté tette a nevét. Az első sugárzást követően, a rádióhoz folyamatosan betelefonáltak, hogy ki ő, és hogy játsszák még a dalát. Ebben a korszakban a rádió nagyon felkapta őt, ez kedvezően hatott induló karrierjére. Elvist a moziból rángatták ki, hogy elkészítsék vele élete első

rádióinterjúját. Ebből derült ki hogy csak fehérek számára fenntartott gimnáziumba jár, tehát csak a hangja fekete. Így sokak számára elfogadhatóbbá tette a fekete zenét is. Barátnője, aki 2 hétre elutazott, egy feltörekvő, ám ismeretlen fiút hagyott otthon, és mire hazaért, addigra meg már mindenhol a barátja hangja szólt a rádióban. Elvis a nagy siker hatására délen turnézni indult. „Akármerre mentünk a tömeg egyre nagyobb lett, a lányok meg egyre vadabbak”- valahogy így lehetett elképzelni azt a hirtelen jött nyüzsgést és figyelmet, amit kapott, ő pedig idegessége ellenére szeretett a középpontban lenni, és énekelni. Még 21 éves sem volt, mikor megismerte későbbi managerét, Tom Parker „ezredest”, és elkezdtek együtt dolgozni. Neki igen fontos szerepe volt Elvis életében és karrierjében, ő menedzselte élete végéig. Új módszereket hozott létre a sajtóval való kapcsolattartásra, sok precíz, megtervezett, kiszámított lépéssel. Úgy tartotta, mindegy mit mondanak rólad, amíg helyesen írják a neved, és foglalkoznak veled. Az ő koncepciója volt, hogy a tévészereléseken keresztül hozza meg Elvis számára az országos ismertséget, majd a világhírt. Tom Parker mindig tudta, hogy üzleti szempontból mi lenne a legjobb, akkor is, ha ez épp Elvis kedve ellenére volt. A későbbiekben sokszor visszafogta Elvist, a biztos pénzkereset reményében több, kockázatosnak vélt lépést nem engedett a karrierjében.

Első lépésként átvitte Elvist a Sun Recordstól az országosan ismert RCA Viktor lemezcéghez és az új dalok bemutatásával már a televízióban kezdtek. 1956. január 28.-án elénekelt egy tévéshow-ban a Heartbreak Hotel című dalt, és másnapra gyakorlatilag világhírű volt. Így konferálták fel: „Ma este szeretnék bemutatni egy fickót, aki mint sokan mások, a semmiből érkezett, hogy egy éjszaka alatt nagy sztár legyen. Ez az este a tévé történelmi pillanata lesz. Ismerkedjenek meg Elvis Presleyvel!”. Magyarországon csupán ebben az évben kezdtek el árulni az Orion készülékeket, melyhez elég borsos áron, 5500 forintért lehetett hozzájutni. Ha hazánkban nem is, de az Egyesült Államokban ekkorra már sok család rendelkezett televízióval: 1950-ben csupán a háztartások mintegy 9%-nak volt, 1956-ban 37%-nak, és ez a szám 1968-ra elérte a 90%-ot. Rohamosan nőtt a tévét vásárlók száma, melyet nem egy ember, hanem egy egész család nézett, a korai időkben gyakran a szomszédok is.

Munkácsy Barbara

Elvis a sikeres indulás után egyik tévéműsorból a másikba került, ám a mozgása nagy felháborodást váltott ki, szabad stílusa és szexuális töltete miatt. Sok tévéműsor házigazdája nem volt hajlandó betenni Elvist a saját műsorába. Közéjük tartozott a legnézettebb tévéshow vezetője, Ed Sullivan is. A véleménye egészen 1956 őszéig kitartott, amikor a sorozatos rekordnézettségek meghátrálásra készítették.

Furcsa megérteni mai szemmel azt, hogy akkoriban mi volt a „nem tévébe való”, amikor napjainkban az énekesek lenge, vagy épp feszülős fellépő ruhákban táncolnak, vonaglanak a színpadon, a nagyobb show, örület kedvéért, és azért hogy többet írjanak, beszéljenek róluk, és több lemezüket vegyék.

Akkoriban viszont még revű jellegű műsorban éneklő, öltönyös, nyakkendőös fellépőket láthattunk, szinte mozdulatlanul. Elvis hozzájuk képest nagyon más, nagyon friss, és nagyon vad volt. Támadták a lazasága, a különbözősége, és főleg a híressé vált csípőmozgása miatt, mely eredetileg egyáltalán nem egy direkt gesztus volt, hanem csupán az idegesség jele. Azért rángatta a lábait, mert erősen remegett és izgult, minden korai nyilvános szereplésénél így viselkedett. Egy interjúban így nyilatkozott „Sokan kérdezik, hogy miért nem tudok nyugodtan állni éneklés közben. Sokan a lábukkal dobognak, van, aki az ujjait rázza, sokan előre hátra dülöngélnek - nos én ezeket csinálom egyszerre. A rhythm and blues nagyon megmozgat, főleg mikor nézem és hallgatom a közönségem.” A hirtelen jött siker mellett megjelent az Elvis-bojkott, és az Elvis-ellenesség, ám ez csak még tovább növelte népszerűségét. A városvezetők, a szenátorok és a szülők be akarták tiltani Elvist. Összetörték a lemezeit, koncertjeit több városban nem engedélyezték. Ellenőrizték az éttermeket, kávézókat, hogy vannak-e Presley lemezeik. A KWK rádiónál például „lemeztörő hetet” tartottak, és befejezték a rock and roll zene sugárzását. Sokan úgy vélték, hogy a fehér ember felsőbbrendű, és ez a zene lesüllyeszti őket a feketék szintjére. Elvist támadták az ifjúságra gyakorolt hatása miatt, azt mondták, növeli a fiatalok bűnözési hajlandóságát, terjeszti a négerek zenéjét. A koncertjeit a rendőrség is filmre vette. Ő nem érezte úgy, hogy bármit is rosszul csinálna, azt tette, úgy viselkedett, és úgy énekelt, ahogy ő azt belül érezte, és a rajongók imádták. Ő pedig imádta a rajongóit.

Elvis számára fontos volt, hogy szeressék és elfogadják, így eleinte próbálta tisztázni magát a vádak alól, de egy idő után már nem kellett védekeznie, a hírneve túlnőtt rajta, és lemezadásainak száma már önmagáért beszélt. Rettentően felpörgött körülötte az élet, elmondása szerint napi 4-5 óránál nem aludt többet, nem nagyon tudta követni, illetve felfogni, hogy mi is történik vele. Olyan vad pletykák kezdtek róla keringeni, mint hogy marihuánát szívott, vagy hogy rálőtt az anyjára. Aki a középpontban van, arról beszélnek a legtöbbet, és elkerülhetetlen hogy ne csak jókat mondjanak, vagy írjanak valakiről. Minél többet beszélnek valakiről, annál több hazugság is fog róla keringeni. A hiányos, szelektív, központilag irányított, és kevés csatorna nem a valóságot adta vissza, még kevésbé, mint napjainkban. A sztárokkal kapcsolatos információéhség sok kreált hírt is szül.

Elvis engedett a nyomásnak, és a Steve Allen Show-ban egészen másképp jelent meg. Így konferálták fel: „Csodálatosan nézel ki, azt hiszem, a közönség élvezni fogja a másik oldalad ma este”. Elegánsan, frakkban énekelt, nem táncolt, alig mozgott. A Hound dog (Kivert kutya) című számhoz egy élő kutyát hoztak neki, hogy annak énekeljen (ez később egy filmjében is megtörtént, Elvis pedig kifejezetten nevetségesnek és méltatlannak találta). 1957. januárjában, a harmadik Ed Sullivan

showbeli szereplése során – anélkül, hogy tudott volna róla - csak deréktól felfelé mutatták már Elvist. Ezt a műsort mintegy 30-35 millió ember nézte. Nekünk, magyaroknak ez azért is fontos, mert Elvis itt szólította fel az amerikai népet, hogy adakozzanak a nehézségekkel küzdő magyar nép javára, és elénekelte a Peace in the Valley (Béke a völgyben) című számot. Ennek hatására, a felhívást követően 26 millió svájci frank gyűlt össze Magyarországon megsegítésére. A segélycsomagok dobozait számos magyar Elvis rajongó ereklyeként őrzi.

Nagy vágya volt a filmszínészi karrier. Sikerei láttán természetesen Hollywood is megkereste. Első filmje egy polgárháborús dráma volt – rajongói körében nagy felháborodást váltott ki, hogy meghalt a vásznon. A többi, nagy sikerű, korai filmjében ezután már rakétasebességű karriert befutó rock and roll sztárként szerepelt. 22 évesen, a csúcson kapta meg katonai behívóját. Haladékot kért, hogy az éppen forgatott filmjét befejezze. Kérhette volna, hogy énekesként, különleges alakulathoz sorozzák be, de az

Munkácsy Barbara

Ezredes terve szerint – tudatos imidzsépítésként - úgy döntöttek, hogy tényleges katonai szolgálatot töltsön le. Azzal, hogy nem futamodott meg a kötelező sorkatonaság elől, szélesebb körben pozitív példaképpé válhatott az amerikai nép szemében. A sajtó a bevonulás minden percét végigkísérte, ahogy levágták a haját, ahogy méretet vettek róla, ahogy felvette az uniformisát.

Nagy törést jelentetett számára, hogy a katonaság alatt elveszítette imádott édesanyját, aki belebetegedett a folytonos aggódásba fia iránt. Ezután hamarosan Németországba vezényelték. Bár sok levelet kapott Európából, mégis meglepte, hogy a németországi rajongók épp akkora ovációval fogadták, mint az amerikaiak. Németországban ismerte meg későbbi feleségét, az egyik amerikai tiszt lányát, az akkor 14 éves Priscillát is. A katonaság alatt menedzsere nem engedte, hogy akár egyszer is fellépjen. Bár nagyon aggódott, hogy elfelejtik, ennek csak barátai és családja körében adott hangot. Leszerelése után az Ezredes mindent előkészített: hazatérésekor, vonatútja során minden állomáson ott várták őt a tévések, a sajtótájékoztatók és a rajongók. Első nyilvános szereplése pedig az őt korábban élesen kritizáló amerikai bálvány, Frank Sinatra tévéshowjában volt, ahol duettet is énekeltek.

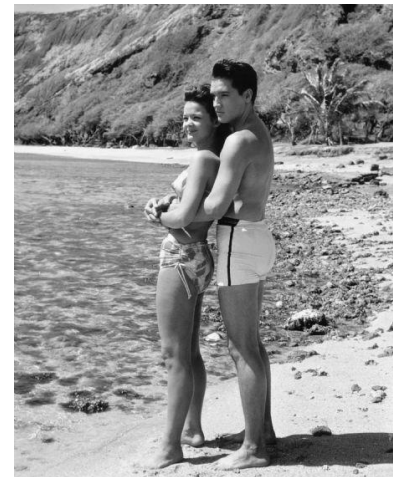
Filmes karrierje

Karrierje a filmvásznon folytatódott. Gyerekkorában rengeteget ábrándozott arról, hogy egy nap majd ő jelenik meg a vásznan, ez az álma később valóra válhatott. A katonai szolgálat előtt négy filmet forgatott, ám a java csak ezután következett: Leszerelése után rögtön leforgatta a G.I. Bluest-t, ami az idealizált katonáskodásáról szól. Megpróbálták az emberek számára még hitelesebbé és láthatóbbá tenni Elvist katonaként (illetve inkább azt bemutatni, hogy Hollywood hogy látta őt katonaként), ha a már a seregbe a kamera nem követhette. Itt is felfedezhető az igény, hogy az emberek látni akarják a sztárok napjainak minden fontos momentumát, végig akarják kísérni az életüket.

Összesen 33 filmet forgatott, melyből 31 játékfilm volt. A Jailhouse rockhoz, a Viva Las Vegas-hoz, a Love me tenderhez mind-mind tartozik egy-vagy több híres sláger, mely további növelte Elvis hírnevét. Az emberek elmentek a moziba, megnézték Elvis új filmjét, melynek dalait utána a rádióban, vagy lemezekben tovább hallgathatták, a plakátokat pedig kiragaszthatták a szobájuk falára. A Loving you című filmben például hallható a Teddy bear (Plüssmackó) című szám, mely után Elvis több száz plüssmackót Munkácsy Barbara

kapott rajongóitól. Korai filmjeinek bemutatója után a boltokat elöntötték az Elvist ábrázoló ereklyék. Posztereket, kalapokat, sálakat, üvegeket, öngyújtókat, pólókat, Teddy Bear parfümöt, a Hound Dog című dal megjelenése után pedig plüsskutyákat is lehetett kapni. A menedzsere próbált mindenből pénzt csinálni, ami Elvissel kapcsolatos. A filmek óriási bevételt hoztak, a rajongók imádtak minden filmet, ahol Elvis mosolyog, szép tájakon szép nőknek énekel, és a vége persze happy end. A hatvanas években évente 3-4 filmje is megjelent. A filmek sikerének oka valószínűleg az lehetett, hogy a rajongói addigra gyerekes szülőkké váltak, filmjei remek családi kikapcsolódást jelentettek. Kedvenc filmje, a King Creole, 1958-ban készült, és egy mosogatófiút játszott az éjszakai életben, akiből énekes lett. A legtöbb ötvenes években készült filmje ugyanazt a sikertörténetet játszotta le újra és újra, hogy a néző ott lehessen vele, átélhesse ő is az Elvis Presley történetet. A filmet egyébként a Casablancáért Oscar díjat kapott Kertész Mihály magyar-amerikai rendező készítette. Legsikeresebb filmje a Blue Hawaii volt. A filmzenéből készült album 20 hétig vezette a Billboard toplistáját. Ebben az időben lett egyébként Hawaii az USA tagállama, így erős propaganda értékkel is bírt a film. Elvis lassan beleunt ebbe a szépfiús, vígjátékos, zenés-táncos karakterbe, szeretne volna kipróbálni magát komolyabb filmekben is, ám az ilyen próbálkozások nem érték el a kívánt hatást, a rajongók nem ezt akarták, nem hoztak magas bevételt. Kétszer ajánlottak neki jelentős filmszerepeket, egyszer a West Side Story című tíz Oscar díjat nyert musicalbe, később pedig a Star is Born című film főszerepére kérte fel maga mellé Barbra Streisand. Parker ezredes egyik szerepet sem tartotta Elvis karrierjével összeegyeztethetőnek. 1961 és 69 között nem adott koncerteket, teljesen a filmezésnek szentelte magát. A híradások elsősorban a nőügyeiről szóltak, az újságok mindig összehozták éppen készülő filmjeinek a női fő- és mellékszereplőivel – többnyire nem alaptalanul.

Elvis hatalmas ismertsége miatt semmit nem csinálhatott úgy, mint egy normális ember. Hogyha moziba szeretett volna menni, hogy megnézzen egy filmet, ki kellett bérelnie az egészset éjfél után. Imádott játszani – a görkorcsolyapályát is hasonlóképpen tudta csak

használni. Karácsonykor egy egész áruházat kinyitattott éjszaka, hogy a barátaival és rokonaival vásárolhassanak.

A jótékonyág és az örömszerzés is fontos volt számára. Sokszor vásárolt dolgokat a barátainak (legalább 100 autót, motorokat, lovakat, de még házakat is), vagy arrajáró embereknek (például Cadillac-et egy kirakatot néző asszonynak), mert szerette látni az arcukat, ahogy örülnek. Számtalanszor fizette ki rászorulók kórházi számláit, tanulmányi ösztöndíjat hozott lére a memphisi egyetemen. Számos alapítványt és kórházat támogatott rendszeresen, vagy alkalmilag. Sohasem felejtette el, hogy honnan jött.

Mindig mindenhol vitte magával a családját, a barátait, illetve házassága után Priscilla családját is. A sok filmezés közepette azonban egyre távolabb került a zene világtól, kezdték elfelejteni.

A nagy visszatérés

Mialatt ő filmezett, a Beatles-szel, a Rolling Stones-szal, a Bee Gees-szel elkezdődött a beat korszak. Elvis zenéje háttérbe szorult, aktualitását veszítette. 10 év telt el koncertek nélkül. Vágyott a nagy visszatérésre, mely végül 1968-ban következett be, a Comeback Special elnevezésű főműsoridős tévéshowban. Parker ezredes eredetileg egy karácsonyi műsort tervezett, a show fiatal rendezője azonban meglátta a még Elvisben rejlő ismeretlen oldalt, nagy lehetőséget és ez az énekest is felvillanyozta. A sarkára állt és a rendezővel, Steve Binder-rel összefogva megcsinálták az Év

Tévéshowját. Fekete bőrruhában, zsebkeendőnyi színpadon a rajongók és a régi zenésztársak között, vagy a tematikus részekben a műsor később számtalan előadó által idézett új, izgalmas kereteket és hasonló tartalmat kapott. Óriási siker lett, elnyerte az év tévéshowja címet. Az egészet végül az If I can dream (Ha álmodhatnék) című számmal fejezte be,

Robert F. Kennedy és Martin Luther King tiszteletére. A showhoz készült koncertek meghozták a vágyat az élő zenélésre. A zenei világ időközben teljesen átalakult, Elvis stílusa is megváltozott. Érdekes megfigyelni, hogy elviekben pont a sztárok diktálják a

Munkácsy Barbara

divatot, de az annyira gyorsan változik, és annyi tényező alakítja, hogy még ők sem tudnak folyton versenyben maradni, akármennyire úgy tűnik is, hogy pont ők a véleményvezérek. Az ember egyszercsak annyit vesz észre, hogy már egy ideje nem hallott egy új dalt sem XY-tól, és keres valaki mást akiért rajonghat, közben pedig zenei karrierük mennek tönkre. Elvistä azonban nem felejtették el. Egyik kedvenc városából, Las Vegasból érkezett felkérés egy hónapos koncertsorozatra, melyből aztán élete végéig évente kétszer lett hasonló. Sajtótájékoztatókat tartott, az embereket érdekelte miért várt ennyit a nagy visszatéréssel, mivel töltötte az idejét, érdekelte őket a magánélete.

Aranyozott, féldrágakövekkel kirakott, díszes fellépőruhákban énekelt, kísérezzenekara mellett nagyzenekar is kísérte, óriási show-kat adott. Akárhhol megjelent óriási örület fogadta, úgy kellett őt kimenekíteni egy-egy koncert után. Sorra döntötte meg a jegyeladási rekordokat:

1974-ben, Houstonban hat koncertet adott több, mint kétszáz ezer néző előtt, a legnehezebb helyszínen, a new yorki Madison Square Gardenben négy teltházas műsora volt egymás után 1972-ben. 1973-ban adta legnagyobb szabású koncertjét, melyet műhold segítségével közvetítettek Hawaii-ról. Ez volt az első koncert, melyet a világ minden pontján lehetett látni, 36 országban, több mint egymilliárd embert látta. Számos Elvis rajongó erre az alkalomra vette meg első színes tévéjét. 1969 és 1977 között közel 1100-szor lépett fel. A sok koncert és fellépés kikezdte Elvis egészségét. Nem ivott, és a közhiedelemmel ellentétben nem is kábítószeresedett, azonban a katonaság óta egyre több gyógyszert szedett, melyek felpörgették, vagy elaltatták. Túlhajszolt életmódja, súlyproblémái, gyógyszerfüggősége, magas vérnyomása komoly problémákat okoztak, utolsó éveiben sokat betegeskedett. 1977. augusztus 16-án halt meg, negyedik szívrohama következtében. Temetésére halála után 2 nappal került sor. Nagyon megdöbbenette az embereket, az egész világ gyászolt.

Az Elvis kultusz

Nagy lenyomatot hagyott a világban. Ikonikus jelképpé vált, sokszor láthatunk Elvis ihlette dolgokat, vagy vele kapcsolatos utalásokat. Például a Tom Hanks főszereplésével készült Forrest Gump című filmben mutatnak is egy alternatívát, mely szerint Elvis Foresttől (akinek lábmeredítője volt) tanulta az örült csípő és lábmozgást. Las Vegasban

Munkácsy Barbara

még a mai napig kérhet az ember „Viva Las Vegas” stílusú esküvőt, melyet egy Elvisnek öltözött ember tart. Még mindig rengeteg, az ő nevét viselő pólót, napszemüveget, ágyneműt, bögrét, de még elvises partedit is lehet kapni. Kísérőzenekara 1997. óta járja a világot az „Elvis The Concert” produkcióval, ahol óriáskivetítőn énekel és a zenekar, valamint háttérénekesei élőben kísérik. Otthonát 1982-ben megnyitották a nyilvánosság előtt, azóta ez a 2. leglátogatottabb otthon a fehér Ház után. 2006-ban Nemzeti Történeti Emlékhellyé nyilvánították. Elvis, halála után közel 40 évvel még mindig a legjobban kereső halott sztár. A Walk Of Fame-en, Hollywoodban saját csillaga van. 1977-ben, amikor meghalt, összesen 170 darab hivatalos Elvis hasonmás volt - 2002-ben pedig már 85 ezer. Rengeteg könyv foglalkozik vele, sok életrajzi mű, és kitalált történetek is. Írt saját könyvet Elvis felesége, lánya, a testőrei, minden barátja, a titkárnője, még a szakácsnője is. A mai napig, ha valakit megkérdezzük a Sztár, vagy a Király fogalmáról, mindenkinek Elvis jut eszébe. Sajátos stílusával, mind a divatban, öltözködésben, mind a zenében valami teljesen újat tudott nyújtani az embereknek. Ő a sztár megtestesítője, akit a média minden csatornán sugárzott, és ő uralta is ezeket a csatornákat. Vállalta a szerepét, és nem is próbált meg normális életet élni. Meghagyta a távolságot az egyszerű emberek élete, és a sajátja között, ez pedig a rajongóit nem zavarta. Rengeteg energiát és szeretetet tudott adni az embereknek és dalain, felvételein keresztül tud még ma is. A média igazából mindig egyfajta képet sugárzott róla, ez időszakonként változott, fekete, vagy fehér képet festettek róla. Vagy nagyon pozitívan vagy nagyon negatívan mutatták őt be a különböző médiumok. Alapvetően segítő szándékkal, sajátjukként tekintettek Elvisre.

Milyen egy sztár?

Kiskorukban sokkal többen akarnak énekesnők, színésznők lenni, mint irodai alkalmazottak, bolti eladók. A gyerekek mindig hozzá teszik azt is, hogy „híres...”, mintha önmagában az énekesnő nem lenne elég, nem hordozná azt, ami nekik kell. Akkor is, ha később letesznek erről a vágyukról, akkor is aggasztó, hogy már egészen kiskorukban ez az áhított szakma, és ideál-kép számukra.

Mit tudnak ezek az emberek? Mit közvetítenek a világ felé? A sztárok mindig karizmatikusak, önbizalmat sugároznak. Interjúkban hírességektől sokszor lehet hallani, hogy „zárkózott, de tehetséges gyerek voltam, senki nem hitte volna, hogy az lesz

belőlem aki most vagyok”. Aztán sok próbálkozás, kitartás, és zárt ajtók után megjön a várva várt hírnév. Ez megköveteli, hogy valaki kitartó legyen, ne riadjon vissza a kudarcától, ami mindenképpen egy pozitív tulajdonsága a sztároknak. Gyakran tapasztalható, hogy egészen kiskoruktól kezdve ő maga, vagy a közvetlen környezetéből valaki, vagy valakik nagyon hisznek benne, hogy egyszer még sokra viszi. Markáns karakterűek, jellegzetesek, egyediek, a „tucat”-nak nevezhető sztárok neve nem marad fenn sokáig. Fontos hogy rendelkezzenek ezekkel a tulajdonságokkal, mert példaképekké kell válniuk a közönség számára, illetve archetípusokat testesítenek meg, például „a jó anya” vagy a „vicces nőcsábász”. Ezek az emberek számára azonosulási mintául szolgálhatnak. Vannak bizonyos stílusjegyeik, melyek csak rájuk jellemzőek, metakommunikációs, vagy épp külső jegyek (például Marilyn Monroe frizurája) amik egyedivé tesznek valakit. Ettől lesznek könnyen megjegyezhetőek, felismerhetőek az emberek számára. Sokszor előfordul, hogy egy színész mindig csak bizonyos karakterekben látható (főgonosz) mert - habár könnyen lehet, hogy mást is el tudna játszani - de az emberek az előítéleteik miatt nem tudnák őt azonosítani a szereppel, és kevésbé fogyasztanák az adott médiaterméket. Ezért ritka, és társadalmilag igen elismertté tesz egy színészt, hogyha ki tud lépni ezekből az előítéletekből, és el tud játszani hitelesen teljesen más stílusú szerepeket is. Ezeket a színészeket, akiket az ember nem egy bizonyos karakterrel köt össze, hanem kivívták a köztudatban azt, hogy jó színésznek tartjuk őket, akik bármit el tudnak játszani, gyakran jutalmazták különböző szakmai díjakkal. A médiában a műsor profiljához választják a műsorvezetőt is, illetve az is előfordul, hogy egy adott személy karakteréhez alakítják a műsorstruktúrát. Például a Vágó István vezette Legyen Ön is milliomos nem működött tovább Vágó István személye nélkül. Ő volt az egyetlen „játékmester”, az emberek vele azonosították a kvízműsort. A műsor és a főszereplők gyakran reflektálnak egymásra. Egyfajta irányjelzőként szolgálnak a társadalom számára. Ezt tágabb közegben is érdekes megfigyelni. A médiaszemélyiségek egyrésztől visszatükrözik a társadalom által elvárt ideálokat, vagy szélsőségeket, illetve kreálják is ezeket. Ez egy végtelen, folyamatosan ismétlődő spirálként képzelhető el. A hírességek egyrésztől követik az ideálokat, ők azok, akik mindig divatosak, mindig képviselik az aktuális trendet. Ők a társadalom elitjét képviselik és reprezentálják, másrésztől folyamatosan hozzá is tesznek ehhez a képhez.

Gyors hírnév

Már senki sem elégszik meg egy botrány-mentes, ellenőrzött mosolyú, mindig ápolt, mindig kedves, mindig kifogástalanul viselkedő tinisztárral. A zsúfolt, gyorsuló világban az emberek tolerancia szintje nő, egyre többet kell letenni ahhoz, hogy egy ember kiríjon a tömegből, de a legtöbb ahhoz kell hogy ez a hírnév fent is maradjon. Az internet tele van olyan videókkal mint hogy „Elképesztő hangú kislány” vagy „Ez a fiatalember lenyűgözött mindenkit”, vagy olyanokkal, hogy „Fantasztikus produkció, tátva maradt mindenki szája”. Ezekhez a szalagcímekhez név már nem társul, és hiába nézik meg többen, mint egy énekes videóklipjét, mégis homályba vesz a produkcióhoz tartozó név, az illető szerez pár nap vagy hét hírnevet, ám ezt gyakran nem tudják fenntartani. Ez főleg a „csodagyerekeknek” nevezett gyereksztárookra lehet veszélyes, akik gyakran nem tudják hosszútávon megtartani, vagy épp feldolgozni a hírnevet. Erre az embert a szülei nem tudják megtanítani, és gyakran vagy túlságosan nyomják előre, vagy túlságosan óvják a gyermeküket. Ez nagyon sok emberéletet tett már tönkre. Ki ne emlékezne például a Reszkessetek betörők, és a Richie Rich című filmek sztárjára, Macaulay Culkinra!? Mindenki egy aranyos, szőke hajú babaarcú kisfiúként emlékszik rá, ám ez számára több rosszat hozott, mint jót. Miután elmúltak a sikerei, elkezdett felnőni, rászakott a cigarettára, alkoholista lett, később drogfüggő, depresszióba zuhant. Elvált feleségétől, nem találta többé a helyét, és amint kinőtte az édes ártatlan kisfiú szerepet, több filmet sem forgatott már. Vajon mi történt volna egy ilyen emberrel, ha ez a sok jó és rossz, a könnyen jött és könnyen ment hírnév nem találta volna őt meg? Egy egészséges átlagos emberként élne? Vagy ez egy hajlam volt benne az önpusztításra, melyet a sztárság, vagy a hírnév elmúlása miatti űr felerősített? Az tény hogy a hírességek körében gyakoribb a tudatmódosító szerek, a feszültségcsökkentők használata, valamint a fiatalkori halálozás, vagy a nem természetes módon (például kábítószer túladagolás) bekövetkezett halál. Óriási energiákat kapnak, és adnak is ezek az emberek, nem csoda hogy utána a családi körben ezt „kevésnek” érzik, és sokan nem tudják feldolgozni a hírnévvel járó feszültséget.

Fontosnak tartom itt hangsúlyozni a média felelősségét, hiszen ebben az óriási figyelemben, ami a sztárok körül generálódik, igen nagy szerepe van.

Gyakran szélsőséges érzelmi kötődés

Sokan vizsgálják, hogy válthat ki egy emberből érzéseket, valós kötődést valaki olyan, akit tulajdonképpen nem is ismer. Ha látunk egy képet, ösztönösen kialakul bennünk a szimpátia vagy az antipátia érzése. Hogyha ehhez kapcsolódóan pozitív vagy negatív tulajdonságokat, részleteket is megtudunk valakiről, akkor komplett személyiséggel kezdjük el felruházni az agyunkban, egyes embereknél pedig ez olyan viselkedést eredményezhet, mely már társadalmi és erkölcsi normákat sért. Buda Béla írja az A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei című könyvében, hogy az a fajta plátói kapcsolat, ami már pszichológiai problémákhoz vezethet, leginkább a sztárokkal kapcsolatban figyelhető meg. Az ember fiatal korától kezdve tanulja a sztárkultusz ápolását. Zenei ízlésünket is erősen meghatározza, hogy a szüleink milyen zenéket hallgattattak velünk kiskorunkban, milyen filmeket mutattak. Később már mi választjuk meg kedvenc hírességeinket, kinek a színészi alakításait, vagy kinek a dalait szeretjük. Ez teljesen normális, az élet velejárója, ez azonban egyes embereknél szélsőségekbe torkollik. Hogyha valaki mániákusan imád egy általa sztárnak tartott egyént, gyűjti a vele kapcsolatos dolgokat, netán személyesen zaklatja is, vagy lépéseket tesz felé, melyek zavaróak lehetnek, azt az emberek kiközösítik. A média is gyakran felhívja a figyelmünket ezekre az esetekre. Például amikor 1980 december 8.-án egy Mark David Chapman nevű ember lelőtte a Beatles egyik alapítótagját John Lennont, az egész világ felbolydult. A sajtó sokáig foglalkozott vele, sokan nem is akarták elhinni. Chapman, aki egyébként nagy Beatles rajongó, később elmondta hogy a tettét hirtelen felindulásból tette, és nem érez megbánást. Az eseményről Jared Leto főszereplésével film és készült, Chapter 27 címmel.

Ellenkező esetben, hogyha valaki nincs tisztában egy-egy nevesebb világsztárral, sőt, esetleg a többségüket nem ismeri, az sok esetben egy társaság peremére szorulhat, az emberek furcsán fognak nézni rá. Eszerint az emberek megkövetelik a hírességek kultuszának ápolását. Ahonnan ezt tanulja egy ember, azokat Buda Béla véleményirányítóknak, illetve referencia-csoportoknak nevezi. Ez a szélsőséges kötődés egy ismeretlen ember iránt utalhat pszichiátriai problémákra, vagy a normális emberi kapcsolatok hiányára is.

Megfigyelhető, hogy azok az emberek, akik egy-egy híresség fanatikaiként viselkednek, és az életüket szentelik egy híresség megismerésére, eljárnak a koncertjeire,

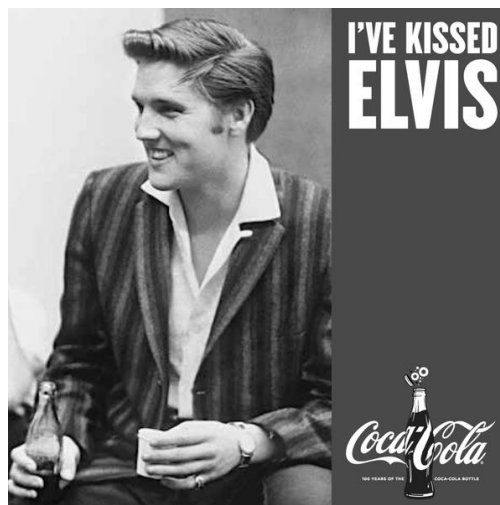
megnézik a filmjeit, vagy netán személyesen is megpróbálják vele felvenni a kapcsolatot, gyakran gyenge akaratú, befolyásolható emberek. Van bennük egy igény a képzeletbeli, plátói kommunikációra. Sokszor nem rendelkeznek szilárd, kifejezett személyiséggel, könnyen függő helyzetbe tudnak kerülni egy biztosnak hitt bázissal szemben. Pont ilyen esetekben fordul elő, hogy egy-egy híresség halála depresszióssá tesz embereket, vagy rosszabb esetben öngyilkossági hullámot is elindíthat. Elvis halálát például sokan el sem tudták fogadni, összeesküvés-elméleteket gyártottak, hogy mégsem halt meg. Temetésén legalább nyolcvanezer ember volt jelen, közvetítette a televízió is. Sokan még ezután is látni vélték Elvist az utcán, a tengerparton, vagy éppen a sarki boltban. Konklúzióként mindenképpen megállapíthatjuk, hogy a sztárkultusz ápolása része az emberek mindennapjainak. Ez teljesen normális mindaddig, még ez a rajongás társadalmi tabukat nem sért.

Sztárok a kereskedelemben

Hogyha egy terméket el akar adni egy cég, reklámstratégiát, reklámkampányt kell felépítenie. Megcéloz egy kiszemelt közönséget, hogy azt lássák, mindenki azt a terméket használja, és mindenki arról beszéljen.

Követendő példát próbálnak teremteni, mutatni egy ideális fogyasztó-típust, akivel az átlag azonosulni szeretne - vonzó nők, egészséges nyugdíjasok, boldog gyerekek. Pontosan erre a húzó-erő, példát mutató szerepre ideálisak a hírességek. Ezekre az emberekre még az adott

reklámban való szereplésük előtt, előzetesen vezetőként, példaként tekint a társadalom egy része, akik a viselkedését követik, utánozzák őket. Nem hiába lett divat az, hogy hírességeknek ingyen adnak telefont, fitness bérletet, kozmetikumot, ezután megkérik őket, hogy örökítsék meg magukat használat közben, és így növelik termékük presztízsét. Így ez nem erőltetett kampányfogásnak fog tűnni, melyre a társadalom egyre inkább kezd immunissá válni, hanem az emberek maguktól keresik fel, és maguktól olvassák el a bujtatott reklámszöveget. Például hogy „Kedves Rajongóim! Ma csodálatos napom volt, elmentem az X nevű új konditerembe, és részt vettem egy zsírégető edzésen. Ma este elmegyek egy új klubba, az Y-ba, ebben a csodás Z ruhában”. Miközben az ember informálódott arról, hogy mit csinál kedvenc híressége, három féle reklám is érte őt. Például most a Coca Cola Company indított egy kampányt Kiss Happiness címmel, a kontúrpalackjuk 100 éves évfordulójára. A kampányhoz főleg hírességekről készült fotókat és videókat használnak fel, melyeken éppen a terméket fogyasztják, vagy csak tartják a kezükben. Ehhez a kampányhoz felhasználták Elvis Presley, Marilyn Monroe és Ray Charles fotóját is. Ezek nem kifejezetten erre a célra készültek, de remekül illenek a koncepcióhoz, és a márka arculatához. Így a sztárok úgy váltak népszerűsítő eszközzé, hogy nem is tudtak róla. Ha pedig az emberek látják, hogy 60 éve már ezek a sztárok is ezt az italt itták, akik tényleg világsztároknak számítanak, az vásárlás ösztönző hatású. A médiapiac előszeretettel használja a hírességeket, mint reklámfelületet, mert sok emberhez érnek el, nem kell a reklámcégeknek nagy energiát befektetni széles tömegek

Munkácsy Barbara

megszólításába, elég találni egy - az arculatukhoz illő - hírességet, és vele kötni egy megállapodást.

Merre felé halad a sztárkultusz változása?

Kevesebb, mint 100 éve létezik a ma ismert sztár fogalma, és ebben egyértelműen a technológia gyors fejlődése is nagy szerepet játszik. A régmúlt idők híres alakjainak még az arcát sem ismerjük, azt sem tudjuk, hogy néznek ki, ma pedig már a sztároknak szinte minden percét ismerjük, ha követjük a közösségi oldalait, akkor is, ha sok ezer kilométerre vannak tőlünk.

A ma ismert sajtó a XVIII. század végén jelent meg, innentől indulhatott a „sztár” megjelenése - egy ember a média segítségével kiemelkedik a névtelenségből, mások imádni kezdik, beszélnek róla, tisztelik, szeretik valamiért. Ez a kultusz Amerikából indult, és a mai napig ott teljesedik ki a legszembetűnőbben. Ebben közrejátszik, hogy az angol a legelterjedtebb nyelv világszerte, illetve hogy az amerikai kultúra mindig képes volt megtalálni a „legkisebb közös többszörös” fogalmát, hogy mi az, ami a legtöbb embert érdekelhet, illetve magával tud ragadni. A sajtó teremtette, és a sajtó ápolta ezt a fajta figyelmet. Ennek az ismertségnek a sebességét többszörözte meg később a némafilm, majd a hangosfilm, illetve a televízió, manapság pedig az internet. Természetesen ezek egyfajta szelekciót is nyújtottak, például amikor a némafilm korszakot elkezdte felváltani a hangosfilm, egészen más fajta színészekre lett szükség. Sok híresség már nem tudott eleget tenni az énekes szerepeknek, vagy egyszerűen csak az orgánuma nem volt megfelelő. Az éppen divatos zenei stílusok váltakozása is egyfajta szűrőként működhet abban, hogy ki tud jeleskedni az adott műfajban, ki tud hozzá adni, ki tud újítóan hatni a zenei palettára, úgy, hogy az nagy nyilvánosságot érjen el. Összességében a sztárokat óriási örület és megosztottság övezi, és ez így is marad. A távolság a technika fejlődésével csökken, nem jelentenek a sztárok egy elérhetetlen bálványt, akinek az életét titok és csillogás övezi, emberibbnek tűnnek az emberek szemében, ám a véleményvezér és példakép szerepet továbbra is megőrzik.

Egyre emberibb hírességek

Meg lehet figyelni, hogy a technika fejlődésével egyre csökken a távolság a „sztárok” és a „halandó emberek” között. Egyre nagyobb betekintést nyerhetünk az életükbe, egyre inkább alakulhat ki a fejünkben egy valósabb, teljesebb kép. Úgy 2004-2005 körül az Munkácsy Barbara

ifjúsági magazinokban a sztárokról csak szép, retusált, hivatalosabb fotókat láthattunk, melyeket nyilvános eseményeken készítettek a fotósok, a paparazzifotók, régi családi fotók pedig ritkaság számba mentek (holott a rajongók azokat tartották a legnagyobb értéknek). A paparazzi képek főleg Amerikában tekintenek vissza nagy múltra, ahol egyes városokban igazi világsztárokat lehet lencsevégre kapni, és borsosan meg is fizetik az árukat. A nagy magazinok megveszik a képeket, következtetéseket és pletykákat vonnak le, egész történeteket kreálnak egyetlen fényképből, ugyanis annál a fotós sem tud többet. És így is volt, akinek megérte órákat ücsörögni és várni, szinte szoborként figyelni egy embert, egyetlen fényképért. Azért gondolom, hogy ez a szakma kihálóban van, mert már nem annyira érdekes hogy egy híresség éppen hol tartózkodik, vagy, hogy néz ki a most született gyermeke, hova jár nyaralni, ugyanis ezeket (például az okostelefonok segítségével) ők maguk osztják meg maguktól. Így megadják a rajongóknak azt, amit akarnak (mindig tudni épp mit csinál a kedvenc sztárunk), ám ők cenzúrázzák, hogy mennyi információt, és milyen képeket hoznak magukról nyilvánosságra. Amíg tíz évvel ezelőtt egy kép, a fotós kamerájából eljutott a nyomdába, és az újságáruson át az emberek kezébe, elég sok idő eltelt, most pedig pár perc alatt publikálni lehet egy képet, és a média ezt csak segíti. A képmegosztó oldalak, a kép és videó szerkesztő programok (telefonra is) mind gyorsítják, könnyítik, és népszerűsítik ezt a folyamatot. Közel hozza hozzánk a sztárokat, még jobban úgy érezzük, hogy ismerjük őket. A hírességek vicces kommenteket fűznek képeik alá, hozzászólnak a világ eseményeihez- egyre emberibbnek és valóságosabbnak tűnnek számunkra. Elkezdett mérséklődni a szakadék a hírességek, és az átlagemberek között. A Twitter révén egy kattintás alatt megtudhatjuk, hogy az imádott sztár mit gondol éppen. Rengeteg botrányt robbantottak már ki elhamarkodott, hirtelen felindulásból írt bejegyzések miatt, hírességek is. Ugyanis ami egyszer felkerül az internetre, az örökre fent is marad. Tavaly nyáron például a barbadosi énekesnő, Rihanna okozott nagy közfelháborodást politikai állásfoglalásával az izraeli-palesztin konfliktus kapcsán, úgy, hogy kiírta a Twitter oldalára hogy FreePalestine (szabad Palesztina). A bejegyzést azóta már eltávolították, ám három hónappal később egy NBA játékos, Dwight Howard is kiírta ugyanezt, majd eltávolította, és azt írta ki helyette, hogy „Imádkozzunk a békéért és azért, hogy az izraeli–palesztin konfliktus mihamarabb megoldódjon! Szerintetek van remény?”. Ez számomra azonban azt is jelenti, hogy ezek az emberek tisztában vannak azzal, hogy példaképek, rengeteg ember nézi és olvassa azokat amiket kitesznek, hallgatnak rájuk, és ők vállalják ezt a szerepet. Ők a média

Munkácsy Barbara

szerint nem engedhetik meg a politikai jellegű véleménynyilvánítást, az átlagemberek azonban igen. Az ilyen botrányok önmagukat generáló folyamatok, emiatt írnak róluk még többet, a hírnevük növekszik. Valami újat kell adni az embereknek, akik egyre többet akarnak egy adott emberből. Egy személyes példát hozva, gyermekkoromban volt egy kedvenc énekesnőm, akinek még rajongói oldalt is csináltam. Az interneten találtam egy címet, ahova lehet neki írni. Összegyűjtve az akkori angoltudásomat fogalmaztam neki egy levelet, hogy nagy rajongója vagyok, és szeretném megtudni mi a kedvenc színe. Annyi energiát befektettem, kikerestem a címet, megfogalmaztam szépen a levelet, megcímeztem, feladtam (sajnos válasz azóta sem jött), és mindezt azért, hogy megtudjak róla egy – számomra lényegesnek tartott- információt. Ma már ilyen és ehhez hasonló adatokat bárhol megtalálhatunk, sőt a hírességek maguktól osztják meg ezeket.

Természetesen fontos leszögezni, hogy egy-egy sztár kultuszának ápolása építő illetve romboló jellegű is tud lenni. Mindenki ott van egy kicsit a sztár, azonban nem mindegy hogy mivel tűnünk ki. Sok mindennel ki lehet vívni a köz, a média figyelmét, fontos lenne az embereknek megtalálniuk, hogy miben tehetségesek, mivel szolgálhatják az emberiség jövőjét és ezt kibontakoztatni magukban.

Források:

Buda Béla-A közvetlen emberi kommunikáció szabályszerűségei (1974)

This Is Elvis (film 1981)

Peter Guralnick & Ernst Jorgensten – Elvis day by day

Dr. Rajmond A. Moody – Elvis az élet után

<http://memory.loc.gov/ammem/awhhtml/awmi10/television.html>

http://www.barb.co.uk/resources/tv-facts/tv-ownership?_s=4

www.nlcafe.hu/sztarok/20140716/rihanna-izrael-palesztin-konfliktus-velemenytwitter-botrany/

Tartalom

Előszó	2
A sztárkultusz kezdetei.....	3
Elvis robbanásszerű indulása a rádió és a televízió segítségével	4
Filmes karrierje.....	8
A nagy visszatérés	10
Az Elvis kultusz.....	11
Milyen egy sztár?	12
Gyors hírnév	14
Gyakran szélsőséges érzelmi kötődés	15
Sztárok a kereskedelemben	17
Merre felé halad a sztárkultusz változása?.....	18
Egyre emberibb hírességek	18
Források:.....	21